

Siivola Heli

15.6.2023

Viite

Napsauta tähän ja kirjoita viite.

Epävirallinen eurooppaministerikokous 21.-22.6.2023

Neuvoston puheenjohtajavaltio Ruotsi järjestää epävirallisen eurooppaministerikokouksen Tukholmassa 21.–22.6.2023. Epävirallisten ministerikokousten tavoitteena on pohtia yleisluonteisia kysymyksiä ja käydä niistä vapaata keskustelua. Kokouksessa ei tehdä päätöksiä. Suomen kokousedustaja ei ole vielä varmistunut.

Epävirallisen eurooppaministerikokouksen aiheena on EU:n tulevaisuus, erityisesti unionin tulevia laajentumisia silmällä pitäen. Puheenjohtaja korostaa kokouskutsussaan, että EU:lla on edessään monia haasteita. EU:n on sopeuduttava toimimaan uudessa geopolitisessa todellisuudessa. Suurvaltakilpailun kiihtyessä on lisättävä talouden kilpailukykyä, jatkettava vihreää ja energiasiirtymää sekä vahvistettava turvallisuutta. Myös unionin tuleva laajentuminen on nähtävä osana turvallisuuden vahvistamista.

Ruotsi haluaa omalla puheenjohtajakaudellaan valmistella maaperää keskustelulle siitä, miten näihin haasteisiin voidaan vastata. Ministerien on tarkoitus keskustella siitä, millaiset uudistukset nähdään välttämättöminä, jotta voidaan varmistaa EU:n tehokas toiminta uudessa tilanteessa. Puheenjohtaja korostaa, että kyseessä on hyvin alustava ja epävirallinen näkemystenvaihto. On Eurooppa-neuvoston asia päättää siitä, mihin suuntaan ja missä muodossa EU:n tulevaisuuskeskustelua käydään.

Epävirallisen eurooppaministerikokouksen lounaalla komissio esittelee suullisen arvionsa Ukrainan, Moldovan ja Georgian edistymisestä uudistuksissa. Komissio raportoi neuvostolle maiden jäsenyyshakemuksia koskevista komission lausunnoista mainittujen ehtojen täyttämisestä osana tavanomaista laajentumispakettiaan syksyllä 2023.

Suomi katsoo, että EU:n on vastattava toimintaympäristön muutoksiin vahvistamalla strategista toimintakykyään, tukeutumalla yhteisiin arvoihinsa ja edistämällä määrätietoisesti tavoitteitaan. Voimistunut suurvaltakilpailu ja Euroopan lähialueiden epävakaus korostavat tarvetta lujittaa EU:ta globaalina toimijana ja turvallisuuden tuottajana. Vakaa, uskottava, yhtenäinen ja toimintakykyinen EU on Suomen etu. (VNS 7/2020 vp, SuVM 1/2021 vp, UaVL 4/2021 vp)

EU:ta on kehitettävä, sen toimintakykyä tehostettava ja yhtenäisyyttä vaalittava nykyisten EU:n perussopimusten määräysten puitteissa. EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan nopeutta, tehokkuutta ja uskottavuutta voidaan osaltaan vahvistaa lisäämällä määräenemmistöpäätösten ja rakentavan pidättäytymisen käyttöä. Tämä myös suojaisi EU:ta ulkopuolisilta vaikutusyrityksiltä. (VNS 7/2020 vp, SuVM 1/2021 vp, UaVL 4/2021 vp)

Venäjän Ukrainassa käymän hyökkäyssodan aiheuttama Euroopan ulko- ja turvallisuuspoliittisen tilanteen muutos korostaa entisestään EU:n laajentumispolitiikan merkitystä strategisena investointina koko Euroopan turvallisuuteen, vakauteen ja rauhaan. Suomi tukee Ukrainan ja Moldovan sekä Georgian EU-lähentymistä ja uudistuksia korostaen samalla laajentumispolitiikan kriteerien noudattamista, ehdollisuutta ja uudistuksissa etenemistä. (E 138/2022 vp, E 81/2022 vp, E 82/2022 vp, E 83/2022 vp)

Valtioneuvoston kanslia

Perusmuistio

EU/362/2023-VNK-1

Siivola Heli

15.6.2023

Epävirallinen eurooppaministerikokous 21.-22.6.2023; EU:n tulevaisuus erityisesti tulevia laajentumisia silmällä pitäen

Kokous

Epävirallinen eurooppaministerikokous 21.–22.6.2023

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Tukholmassa 21.–22.6.2023 järjestettävän epävirallisen eurooppaministerikokouksen aiheena on EU:n tulevaisuus, erityisesti unionin tulevia laajentumisia silmällä pitäen.

Kokous alkaa keskiviikkona 21.6. Uppsalan linnassa järjestettävällä työlläisellä, jonka kutsuvieraina ovat italialaisen tutkimuslaitoksen Istituto Affari Internazionali (IAI) johtaja Nathalie Tocci, joka on aiemmin toiminut muun muassa EU:n korkean edustajan Josep Borrelin ja hänen edeltäjänsä Federica Mogherinin erityisavustajana, sekä Italian Firenzessä toimivan European University Institutin (EUI) School of Transnational Governance -keskuksen johtaja ja professori Alexander Stubb.

Kokous jatkuu torstaina 22.6. Scandinavian XPO -kokouskeskuksessa työistunnolla. Ministerit jakaantuvat nykyisen neuvoston puheenjohtajavaltio Ruotsin sekä kahden tulevan puheenjohtajavaltion Espanjan ja Belgian johdolla kolmeen ryhmään keskustelemaan tulevien laajentumisten vaikutuksista EU:n eri politiikanaloille, pidemmän aikavälin (10 vuotta) näkymistä EU:n budjetin kohdentamiseksi vastaamaan uusiin haasteisiin sekä mahdollisesti tarvittavista institutionaalisista uudistuksista.

Kokouksen järjestävä neuvoston puheenjohtajavaltio Ruotsi korostaa, että kyse on hyvin alustavasta ja epävirallisesta näkemystenvaihdosta, jonka avulla halutaan valmistella

maaperää varsinaiselle keskustelulle. On Eurooppa-neuvoston asia päättää siitä, mihin suuntaan ja missä muodossa EU:n tulevaisuuskeskustelua käydään.

Torstaina 22.6. järjestettävällä työlounaalla komissio esittelee suullisen arvionsa Ukrainan, Moldovan ja Georgian edistymisestä uudistuksissa. Neuvoston joulukuussa 2022 hyväksymissä päätelmissä laajentumisesta pantiin merkille komission aie antaa tällainen tilannekatsaus kevätkaudella 2023. Komissio raportoi neuvostolle maiden jäsenyyshakemuksia koskevista komission lausunnoista mainittujen ehtojen täyttämistä osana taanomaista laajentumispakettiaan syksyllä 2023.

Suomen kanta

Suomi katsoo, että EU:n on vastattava toimintaympäristön muutoksiin vahvistamalla strategista toimintakykyään, tukeutumalla yhteisiin arvoihinsa, edistämällä määrätietoisesti tavoitteitaan ja puolustamalla monenkeskistä yhteistyötä. Voimistunut suurvaltakilpailu ja Euroopan lähialueiden epävakaus korostavat tarvetta lujittaa EU:ta globaalina toimijana ja turvallisuuden tuottajana. Vakaa, uskottava, yhtenäinen ja toimintakykyinen EU on Suomen etu. (VNS 7/2020 vp, SuVM 1/2021 vp, UaVL 4/2021 vp)

EU:ta on kehitettävä, sen toimintakykyä tehostettava ja yhtenäisyyttä vaalittava nykyisten EU:n perussopimusten määräysten puitteissa. EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan nopeutta, tehokkuutta ja uskottavuutta voidaan osaltaan vahvistaa lisäämällä määränemmistöpäätösten ja rakentavan pidättäytymisen käyttöä. Tämä myös suojaisi EU:ta ulkopuolisilta vaikutusyrityksiltä. (VNS 7/2020 vp, SuVM 1/2021 vp, UaVL 4/2021 vp)

Venäjän Ukrainassa käymän hyökkäyssodan aiheuttama Euroopan ulko- ja turvallisuuspoliittisen tilanteen muutos korostaa entisestään EU:n laajentumispolitiikan merkitystä strategisena investointina koko Euroopan turvallisuuteen, vakauteen ja rauhaan. Suomi tukee Ukrainan ja Moldovan sekä Georgian EU-lähentymistä ja uudistuksia korostaen samalla laajentumispolitiikan kriteerien noudattamista, ehdollisuutta ja uudistuksissa etene- mistä. (E 138/2022 vp, E 81/2022 vp, E 82/2022 vp, E 83/2022 vp)

Pääasiallinen sisältö

EU:n tulevaisuus

Kokouskutsussa neuvoston puheenjohtajavaltio Ruotsin eurooppaministeri Jessika Roswall viittaa kriiseihin – covid-19-pandemiaan, Venäjän hyökkäyssotaan Ukrainassa, nousviin energian hintoihin ja kiihtyvään inflaatioon – joihin EU on joutunut viime vuosina vastaamaan. EU ja jäsenvaltiot ovat onnistuneet vastaamaan näihin kriiseihin hyödyntäen sekä EU-instrumentteja että Team Europe -henkeä. Rokotteiden yhteishankinnat ja tuki Ukrainalle ovat tästä esimerkkejä.

Samassa hengessä tulisi puheenjohtajan mukaan käynnistää keskustelu siitä, miten tuleviin haasteisiin voidaan varustautua vielä paremmin – yhdessä. EU:n on sopeuduttava toimimaan uudessa geopolittisessä todellisuudessa. Suurvaltakilpailun kiihtyessä on lisättävä talouden kilpailukykyä, jatkettava vihreää ja energiasiirtymää sekä vahvistettava turvallisuutta. Myös unionin tuleva laajentuminen on nähtävä osana turvallisuuden vahvistamista. Ruotsi haluaa omalla puheenjohtajakaudellaan valmistella maaperää keskustelulle siitä, miten näihin haasteisiin voidaan vastata.

Puheenjohtaja katsoo, että keskustelussa tulisi keskittyä muutoksiin, jotka ovat välttämättömiä EU:n tehokkaan toiminnan varmistamiseksi, sen sijaan, että keskusteltaisiin kaikista

muutoksista, jotka olisivat toivottavia ideaalimaailmassa. On huomioitava, että pienetkin muutokset tulevat kohtaamaan myös esteitä.

Puheenjohtaja korostaa myös, että jos halutaan käydä hedelmällistä substanssikeskustelua, keskustelun ei tulisi lähteä liikkeelle perussopimusten uudistamisesta. Se olisi tässä vaiheessa jäsenvaltioita jakava, raskas ja hankala prosessi. Tällainen prosessi tulisi käynnistää vain, jos jäsenvaltioilla on laaja yhteinen näkemys siitä, mitä pitää muuttaa.

Eurooppaministerien keskustelua varten ei ole jaettu yksityiskohtaisempaa taustapaperia.

Ukrainan, Moldovan tasavallan ja Georgian jäsenyyshakemukset

Kesäkuun 2022 Eurooppa-neuvosto korosti päätelmissään Ukrainan, Moldovan tasavallan ja Georgian eurooppalaisia tulevaisuudennäkymiä ja totesi näiden maiden ja niiden kansalaisten tulevaisuuden olevan Euroopan unionissa.

Eurooppa-neuvosto päätti kesäkuussa 2022 myöntää Ukrainalle ja Moldovan tasavallalle EU:n ehdokasmaan aseman. Komissiota pyydettiin raportoimaan neuvostolle jäsenyyshakemuksia koskevissa komission lausunnoissa mainittujen ehtojen täyttämisestä osana tavanomaista laajentumispakettiaan. Neuvoston todettiin päättävän jatkotoimista, kunhan kaikki nämä ehdot on kokonaisuudessaan täytetty.

Eurooppa-neuvosto totesi kesäkuussa 2022 olevansa valmis myöntämään Georgialle ehdokasmaan aseman sen jälkeen, kun Georgian jäsenyyshakemusta koskevassa komission lausunnossa mainitut prioriteetit on otettu käsittelyyn.

Eurooppa-neuvosto korosti, että kunkin maan edistyminen kohti EU:n jäsenyyttä riippuu sen omista ansioista Kööpenhaminan arviointiperusteiden täyttämisessä, ottaen huomioon myös EU:n valmius ottaa vastaan uusia jäseniä.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU-ministerivaliokunnan kirjallinen menettely 19.–20.5.2023

Eduskuntakäsittely

Suuren valiokunnan kirjallinen menettely (tbc)

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Suomi on mukana Saksan vetämässä ystäväryhmässä, jonka tavoitteena on tehostaa ja nopeuttaa päätöksentekoa yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan (YUTP) alalla ja siten vahvistaa EU:ta globaalina toimijana. Edistystä tavoitellaan käytännönläheisesti keskit-
tyen konkreettisiin käytännön toimiin ja tukeutuen EU:n nykyisten perussopimusten jo si-
sältämiin mahdollisuuksiin päätöksenteon tehostamiseksi, muun muassa lisäämällä mää-
räenemistöpäätösten ja rakentavan pidättäytymisen käyttöä. Ryhmän muita jäseniä
ovat Belgia, Ranska, Italia, Luxemburg, Alankomaat, Slovenia, Romania ja Espanja.

Asiakirjat

-

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VNK / EU-erityisasiantuntija Heli Siivola, p. 0295 160 476.

VNK / Lainsäädäntöneuvos Johannes Leppo, p. 0295 160 335.

VNK / EU-erityisasiantuntija Marko Mäntylä, p. 0295 150 576.

UM (POL-30) / Yksikönpäällikkö, eurooppakirjeenvaihtaja Lauri Hirvonen, p. 0295 350 063.

UM (EUR-40) / Lähetystöneuvos Heli Hyypiä, p. 0295 350 878.

VAHVA-tunnus

EU/362/2023

Napsauta tähän ja kirjoita kukin tunnus omalle rivilleen

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite

Liitteet

Napsauta tähän ja kirjoita liitteet